

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленуми қарорларини бажарамиз!

ҚАЙТА ҚУРИШ ҲАҚИДА

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»ГА КЕЛГАН ХАТЛАРНИ ТАҲЛИЛ ЭТИБ

КОММУНИСТ МАКТУБИ

КУТМАЙЛИК, ҲАРАКАТ ҚИЛАЙЛИК

Чорвадорлар дам олиш хонасида ўтказилган давра суҳбати ғоят қизиқарли, таъсири бўлди. Агитатор И. Хўжалиев ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленуми материалларининг моҳиятини дунда тушунтириш, ҳужалигимизда қайта қуриш қандай бораётганини аниқ мисоллар, солиштирма рақамлар орқали шарҳлади. Бўлим ва бригада бошлиқлари ҳам сўз олиб экономикани мустаҳкамлаш барча тармоқларни жадал ривожлантиришга қаратилган қимматли тақлифларни ўртага ташладилар.

— Партия камчиликларга нисбатан муроасиз курашиш, ҳар бир иш жойида зўр уюшқонлик, талабчанлик муҳитини мустаҳкам қарор топтиришга ҳаракат этмоқда, — деди таърибали сирғар, КПСС аъзоллиги кандидати Рохат Бобоқонова. — Зеро, қайта қуриш муваффақияти кундалик фаолиятимиз самарасига, омилирлигимизга кўп жиҳатдан боғлиқ. Кимнинг ким эканлиги энг масъулиятли дамларда яққол намоён бўлади. Кутмайлик, дадил, изчил ҳаракат қилайлик. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига зиммамга оширилган мажбурият қабул қилдим: жорий йилда ҳар ситгирдан камда 3.000 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олам, икки нафар лаъқатли шогирд тайёрлайман.

Бир нарсани кичини қувонтиради: ҳужалигимиз меҳнат аҳли давр руҳини, шу кун масъулиятини чуқур ҳис қилишаркан. Таъдиқор, ташаббускор коммунистлар Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига муносиб улус қўшишаркан. Шу ўринда Зиянат Бобоқонова фаолияти хусусида тўхталмоқчиман. У ҳар бир ишга давлат нуктаи назарини ендашади. Эришилган натижалар билан асло қиёфаланмайди. Таърибали сирғарнинг меҳнат унуми, дорлигини ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштиришга қаратилган ташаббуслари кенг омалашмоқда. Зиянатон коммунист деган улус номини шарф билан оқламоқда. Ўтган йили ҳар ситгирдан 2.500 килограммдан сут соғиб олиб, мусобақа пешқадамлари сафидан ўрин эгаллади. Айни кунларда имкониятлардан унумли фойдаланиб, қишда ҳам юқори кўрсаткичга эришмоқда. Ана шундай фидокор кишиларнинг самарали меҳнати тўғрисида колхозда барча соҳалар жадал ривожлантириш, Чорвачиликда дастлабки илдам қадамлар қўйилди. Ўтган йили давлатга туш, сут топириш планларини муддатидан илгари ортири билан бажарилди. Тармоқдан биринчи марта 65 минг сўм соф фойда олинди.

«Биз... ходимларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга, уларнинг мустақиллигини, ташаббускорлигини қадрлашга ўрганишимиз лозим, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бой секретари М. С. Горбачев партия Марказий Комитети 1987 йил январь пленумида қилган докладыда. — Ҳар бир партия ташкилотиди, ҳар бир меҳнат коллективиди шундай муҳитни янгулда келтириш муҳимки, у барчани самарали қарорларни излашга, худайлигини бўлисин».

Колхоз правдасини, партия комитетини ана шу йўл-йўрак ва қўрсатмалар асосида иш қилиш, ишон омилига алоҳида эътибор бермоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида жадад турти таъкидланди: баъзи кишилар шу пайтгача озгина таъкиднинг ҳам ўтмиш билан боғлашга уринмоқдалар. Бундай истибсолис позиция орқига судрайди. Заршуносларимиз сабоқлардан турти хулоса чиқаришаркан. Ўзим саккиз йил механизаторлик касбини ардоқладим. Ҳалол меҳнат қилиб, кам бўлмадим: бахт топдим, шараф топдим. Коммунистлар юксак ишонч билди-

риб, ўз сафларига қабул қилдилар. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати бўлдим. Юксак ишонч зиммамга улкан масъулият юкланди. Ўз ташаббусим билан қолоқ бригадага ўтиб ишлашга аҳд қилдим. Одамларга сундим, хайрли ҳаракатларини қўллаб-қувватладим. Қўлни қўлга бериб ишлаб, бебаҳо бойлик — ерни алоҳида эъозладим. Техникага муносабат тубдан ўзгарди. Ҳар биримиз пировард натижа учун ўзимизни масъул деб билдик. Натижа кутилгандан ҳам яхши бўлди. Ўтган йили гектаридан 34 центнердан оқ олтин йиғиштириб олинди, план 113 процент бажарилди.

Шу масъулиятли кунларда Барди Ражабов, Раҳим Юсупов, Бобоқонова каби бригада бошлиқлари етакчилигида киши таъдирларини сифатли амалга оширишаркан. «Сафимизда бирон та ҳам қолоқ бўлмасин. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини ёруғ юз билан кутиб олайлик!» Коммунистлар ўртага ташлаган ана шу шир барчанни янги муваффақиятлар сари илҳомлантирмоқда.

Бригада бошлиғи Рўзимат Искандаров қайта қуришнинг чинакам жонқуяридир. Алоҳида ажралиб турадиган фазилати шунки, ўзига ва бошқаларга бирдек талабчан. Камчиликни сездики, илдирига болта урмай қўймайди. Аммо ҳамма коммунистлар ҳам лозим даражада омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатмаптилар. Шу боисдан жанговар сафларнинг соғлиги ва жисслиги учун қатъий курашмоқдамиз. Колхоз партия комитети ўз атрофига уюшган 211 нафар КПСС аъзолсининг фаолиятини изчил навозат остига олган. Вақти-вақти билан уларнинг ҳисоботлари тингланапти. Илгори таърибали омалаштирилиб, икки имкониятлар ишга солинмоқда. Партия йиғилишлари ишчиларни вазиятида, таъкид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтмоқда. Коммунистлар тақлиф асосида қўйи бўғиллар эътиқоди, билдимдан, ташкилотчи кишилар ҳисобига мустаҳкамланди. Ўз вазифасини удалай олмаган туртта бригада бошлиғи ишдан бўшатилади.

Далаларда янги ҳосилга пухта замин яратиларкан. Техника ремонтти, ўғит жамғариш, ариқ-зовурларни тозалаш жадал бораляпти. Парток аъзолари ишнинг муваффақиятини идеология жиҳатдан таъминлашмоқда. 30 нафар агитатор ҳаёт қайнаган жойда қизиқарли лекция ва суҳбатлар уюштириб, партия сўзини оммага етказмоқда. Деҳқончилик ва чорвачиликдан йил сайин мўмай даромад олинаётганлиги социал масалаларни муваффақиятли ҳал этиш имконияти бермоқда. Ой қишлоғимиз қиёфаси қишқа вақт ичиди таъкид бўлмас даражада ўзгарди. Маданият саройи, клуб, кутубхона ва бошқа маданий-маиший, маъмурий бинолар унинг кўрнига кўрк қўшган. «Олтин қўллар» ашула ва рақс ансамбли қатнашчилари колхозчилар хизматига. Хонадонлар тўла гавлаштирилган. Буларнинг ҳаммаси — ҳалол меҳнат меваси.

Ҳужалигимиз коммунистлари, барча меҳнатлашаркан партияимизнинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини мадаллаштириш, эконоимикан бошқарини тубдан қайта қуриш турмушининг жамийн жабҳаларини демократиялаш йўлини ақидили билан қўллаб-қувватламоқдалар. Бутун кечанидан, эртага эса бутунгилдан кўра самаралироқ меҳнат қилиб, беши йилликнинг учинчи йилида давлатга 5.500 тонна пахта ва бошқа қўллаб деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотларини топириш учун бор имкониятларини ишга соляпимиз.

Р. ШАРИПОВА.
Хива районидидаги Фрунзе номли колхоз бригадир, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

Шу кунларда республикамиз ҳужалиқларида колхоз Намунавий устави лойиҳаси қизғин муҳокама қилинаёпти. Қалинин районидида «Партия XX съезди» колхоз аъзолари ҳам ўзлари учун муҳим бўлган бу ҳужажатни бадида-бад ўқиб-ўрганимоқдалар, уни мукамаллаштириш мақсадида тақлиф ва мулоҳазалар билдиришаркан.

СУРАТДА: иқтисодчи Қўшмурод Нурматов (ўртада) колхозчилар билан устав лойиҳасини муҳокама қилмоқда.
Н. МУҲАММАДЖОНОВ
ФОТОСИ.

БАРЧА МАНФААТДОР

Қайта қуриш шарафати тўғрисида коллективимизда кунончи ўзгаришлар рўй бермоқда. Аввало ишчиларнинг ўз вазифаларига бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланилмоқда. Фидойи меҳнат тўғрисида 1988 йилнинг январь ойи панини муваффақиятли адо этдик. Жами 23 минг куб

метр қум қазиб олинди. Жиззах, Сирдарё, Бухоро, Хоразм областларидаги бюромчиларга белгилангандан кўп маҳсулот жўнатилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленуми материаллари эскиваторчи ва бўладозерчилар гайрат-жиҳватини янада ошириб юборди. Зуфар Аҳмедов,

Давр Раҳимов, Виктор Попов, Бикир Абдуллаев, Холмурод Қурбонов, Николай Хабаров, Тоҳир Расулов сингари зердорлар беш йиллик панини муддатидан илгари адо этиш учун курашмоқда. Ният февраль ойида планга қўшимча равишда 6 минг куб метр қум қазиб олиб, 10 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишдир.

Н. АГАПОВ,
Жомбойдаги Илсоней карьер эскиваторчиси.

М. С. Горбачев Мохтар Кусума-Атмажани қабул қилди

5 февраль куни М. С. Горбачев Кремлда Индонезия республикаси ташқи ишлар министри Мохтар Кусума-Атмажани қабул қилди.

М. С. Горбачев меҳмонни таъриблай, визит ўз вақтида қилинганлигини қайд этди, уни Совет — Индонезия муносабатлари ривожланиш муҳим воқеа, деб баҳоладди. У кейинги вақтларда иккала мамлакат ўртасидидаги алоқаларнинг жўшқинлиги ошаётганини, мазмунини эса бойиб бораётганини мамнуният билан уқтириб ўтди. Иккала давлат турли социал-сиёсий системаларга мансуб бўлишига қарамай, ўз халқлари таллаб олган тарихий йўлни ҳурмат қилаётганлиги бунга қўмалашмоқда. СССР янги қадамлар ендашувлари асосида ҳар қандай давлат билан биргаликда янги дунёни барпо этишга тайёр ва бунини амалда ибботлади. Индонезия каби йирик мамлакатта келганда, эндиликда унинг халқлари майдондаги ижобий жараёнларга қўшаётган катта ҳиссаси ошиб бораётганини шубҳасиз. СССР тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли баҳамжиятлик ва ҳамкорлик йўлида бунга қўмалашиб илтифадлар. Совет Иттифоқининг Индонезияга муносабати вақтинчалик ўзгаришлар таъсиридан холдир.

М. Кусума-Атмажа Индонезияда совет раҳбариятининг халқроқ кесиликни юмшатишга ва қуролсизлаштиришга, монжорли вазиятларни бартараф этишга қаратилган фаолияти таъриблай кутиб олинаётганини айтди.

Осиё — Тинч океан регионининг муаммолари Владивосток ташаббуси асосида муҳокама қилинди, бу ташаббус бошқа мамлакатларнинг манфаатларига қарши ҳеч қандай режаларни ва ҳеч қандай экспансиячилик ниятларини ўз ичига олмаслигини таъкидлаб ўтди.

Осиё — Тинч океан регионидидаги сўбатини белгилловчи икки жиҳат бор, уларнинг биринчиси — тинчликсеварликка ва халқроқ муносабатларнинг ретган тарзида давлатларнинг тенг ҳуқуқлигини тан олишга асосланган принцип бўлса, иккинчиси — бошқа давлатларнинг манфаатларини ҳалол бирга қўшиб, уларнинг ташаббусларини, уларнинг амалий фаолиятини идрок этиб ва ҳисобга олиб биз рубег-ка қармоқчи бўлган манфаатларидир. Региондаги барча давлатларга, шу жумладан, албатта Индонезия, Ҳиндистон, Вьетнам, АҚШ, Хитой, Япония каби йирик давлатларга ҳам шу гап тааллуқлидир.

Сўхбатдошлар ўртача ҳамда камроқ олислик ракеталари хусусидаги шартномани Осиё ва Тинч океан мамлакатлари учун ҳам сўзсиз ижобий аҳиятини таъкидлаб ўтдилар.

Осиёдаги ва Тинч океандаги хавфсизлик масалалари хусусида «Мердека» газетасининг муҳбири билан сўхбатда илгари сурилган тақлифлар ўз кучини сақлаб қолмоқда. М. С. Горбачев Янауби-Шарий Осиёга ядросиз зонага айлантириш тосини таъриблади: бу дунёнинг жуда катта ва истиқболли зонасидаги вазиятни соғломлаштиришнинг йирик негизи бўлур эди.

Мохтар Кусума-Атмажа айтдики, Индонезия ўзининг

региондаги, қўшимчасида ҳалотти ёрдамидан фойдаланиш кераклигини айтди. Маҳаллий доираларда, масалан, Лотин Америкаси мамлакатлари ўртасида, Осиё — Тинч океан регионини, қўшимчасида ҳаракатли миқёсларда жиддий мулоқот ўтказилиши жуда фойдали бўлур эди.

Дунёнинг турли қисмлари ривожланиш тарафат чуқурлашиб бораётганлиги билан, ноқиввалент айирбошлаш билан, қарздорлик кучайиши билан боғлиқ бўлган масаланинг ўткирлиги ҳазир юзга қалқиб чикди. Бу эса портлаш хавфини тугдирмоқда. Чамаси, барча томонлар бу фактни тушуниб турибдилар. Бирок муаммолар туртунини ечиш йўлларини излашга ендашувлар ҳали хавф-хатар миқёсидан олис. Биз — янги наҳон иқтисодий тартибга эришиш йўлидаги туб қарорлар тарафдоримиз, аммо бундан вужудга келган тарихий алоқаларни бузиб қўйиш истигадими, деган маъно келиб чикмайдми. Биз авантюризмга қаршимиз. М. С. Горбачев сўхбатдошга дунёдаги иқтисодий муаммоларнинг икки томонлама муҳокама қилишнинг мунтазам асосга қўчириш тақлиф қилди.

Мохтар Кусума-Атмажа Индонезия президентти. Сухартодан совет раҳбариятига ва халқига ҳурмат ва дўстлик туйғулларини топириди.

М. С. Горбачев совет халқи ва совет раҳбарияти номидан Индонезия президентида эгзу таъриблар ҳамда Индонезия халқига ўзи танлаб олган йўлда муваффақият ва равақ ёр бўлаверишини тилаб билдирилган истаклар топиришини сўради.

Сўхбатда Э. А. Шеварднадзе қатнашди.

(ТАСС).

(ТАСС).

1988 йил 7 февраль

ЯҚШАНБА

№ 32 (4.228).

МУДДАТИДАН

ИЛГАРИ

Участкамиз биноклорлари Бўз райони хўжалиқларида турар-кой биноклор бунёд этишаркан. Шу кунгача «Партия XX съезди» совхозининг 4-бўлимида 414 квадрат метр сахли шимм уйлар қурилиб фойдаланишга топирилди. Илгори таърибали, бригада пудрати шарафати тўғрисида белгиланган ишлар 20 кун илгари тугатилди.

Инок коллектив Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақани қизғин тус олдираркан. Ҳасимжон Нуманов, Одижон Исмоилов каби қўли гул қурувчилар ишни тез ва сифатли бажаришда барчага намуна. Айни кунларда «Ленинчил» совхозда бунёдкорлик ишлари қизғин амалга оширилляпти. Февраль ойи пани ҳам муддатидан илгари адо этилади.

М. МАДАМИНОВ,
«Ўзгирпромпострой» қарашли Андижондаги 2-курлиш трестининг механизациялашган 66-кўча колоннаси қурувчиси.

ИШЧАНЛИК

КАЙФИЯТИДА

Социалистик контрол ташкил этилганда 70 йил қўлди. В. И. Лениннинг таъкидлаб қўйган бевосита ишчи билан ташкил топган социалистик контрол ўзи иш бошлаган дастлабки кунларданон социализм ғалабаларини оғишмай қўриқлаб келмоқда. партия ва ҳукумат томонидан қабул қилинган қарорлар аниқ ва ўз вақтида бажарилишини кузатиб бормоқда. Жамият иқтисодий ва социал ҳаётида халқ контролёрлари ишчи-роқ аъмалдаган бирон-бир соҳа йўқ.

Социалистик контрол органлари ташкил топган кунининг 70 йиллигига бағишланиб ўтказилган халқ контроли ҳодимлари ва фаолларнинг, пойтахт меҳнатчилари ва жамоатчиларини вакилларининг йиғилишида шу ҳақда таърибланди. Йиғилиш 5 февраль куни Москвада бўлиб ўтди.

Президенти В. П. Никитин, П. И. Демичев, Н. В. Талезин, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов ўртоқлар, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, социалистик контрол органларининг активлари жой олдидилар.

СССР Халқ контроли комитетининг раиси С. И. Манянин доклады қилди. Қайта қуриш шарафатида социалистик контрол органларининг энг муҳим вазифаси, деди у, экономика соҳасида умумхалқ назоратини таъминлашдан, турли хил системаларга, ҳужасизлик ва ифторчиликларга, меҳнат ва моддий ресурсларнинг ноқулай қилинишига, қўшиб ёзишларга, сифатсиз маҳсулотлар чиқаришга қарши курашдан иборат.

Худди шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь пленумида СССР Халқ контроли комитети базасида СССРнинг барча территориясида катта ҳуқуқига эга бўлган, ўз ишини умумхалқ позициясида турти олиб бора оладиган, ўз фаолиятида энг кўп даражада ошқораликка суняндиган яхлит, бир бутун контрол системасини тузиш ҳақида қарор қабул қилинди. Бу ерда гап социалистик контролнинг ленинча принципларини тўла эгаллаш устида бормоқда. Деб таъкидлади докладыда. Чунки баъзи халқ контроли комитетлари эскинчагина ишламоқдалар. Расмийликдан, эскириб қолган иш методларидан жуда секин халос бўлмоқдалар. Амалий иш ўрнига қўлдан-қўл ҳисоботлар ва маълумотномалар тузиш билан шуғулланмоқдалар.

Мамлакат назоратчилари норхоналар ва министрликлар шартномаларини бажаришда, барча турдаги ҳолати ва материалларни иқтисод қилиш ва тежаб-тежашга, бюрократизм билан аёвсиз кураш олиб боришга алоҳида эътибор беришлари зарурлиги айтиб ўтилди. Социалистик контрол ниҳоятда ошқора ишларни, ҳаммаини кўз ўнгига бўлиши керак. Ижтимоий ҳаётини тезроқ даволашга, халқларни қайтармаслик учун одамларни оғоҳлантиришга баъқат ошқоралик ёрдам беради.

ОШКОРАЛИК ДЕБ БАЛОГА ҚОЛДИМИКИН?

Қайта қуриш, ошқоралик... Қўш қўллаб қувватлайман. Мақсад, ният яхши. Қолаверса, бу ҳаёт тақозоси. Лекин бунини ҳар ким ҳар иш тушунмоқда.

Менинг касбим шофёр. Эллик ёшдаман. Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигининг Қашқадарь область бошқармасига қарашли 98-автокороҳона ишлардим. 1986 йилда ташкилотимизда қўшиб ёзиш давом этаётганлиги, меҳнат ийтизони бўлиши кетганлиги, иш ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, вақтида ояйик берилмаётганлиги ва бошқа камчиликлар ҳақида ёзгандим. Текширишда ҳаммаси тасдиқланди. Айбдорларга те-

гишли чора кўрилди (қоғозда).

Лекция... Менинг номим ёзувчиға чикди. Ўзи ошқоралик касал. Иккинчи гурупа инвалидидиман. Шу сабабли 1987 йилнинг май ойида меҳнат ишга яроқсиз деб топилиди. Қонуларни яхши билмайман. Шунанга экан-да деб, бўшадим.

Кейинчалик маълум бўлишча ишлашим мумкин экан. Ўзбекистон ССР социал таъминот министрлигидаги ўртоқлар бунга тушунтиришиб, қўлимга тегишли қоғаз берди. Ўтган йилнинг октябрий ойида автокорхона директори Сафар Хуррамовга учрашдим. Саккиз фарзаан-

дим борлигини, ишлаш ниятида эканлигини билдирдим. Лекин рад янвобини олдим. Ахир ўзи йил шу ташкилотда меҳнат қилган бўлсам, қаерга ҳам борамай! Шундан сўнг Қашқадарь област автокорхона транспорт бошқармаси, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигида бўлдим. Натижа чикмади. Энди нима қилай? Наҳотки турти гапни айтиб... Ваъзан ўйлаб қолсам: юқоридидаги шикоятни ёзмаганимда, камчиликларга бефарқ қараганимда бу балолар бўлмасиди? Ким билди дейсиз тагин.

С. ҚАРШИВ.
Қашқар район.

Яқинда Омон Матжон ЮНЕСКОнинг «Инсон ва босфери» программаси бўйича Совет қўмитетининг махсус ёрлиғи ва ишончи билан тақдирланди.

Жамоатчи муҳбиримиз таниқли шоирнинг ўлкамиз чироғи — боғ-роғлар, уларнинг ажойиб соҳибдорлар, қишлоқ ҳаётининг баъзи муаммоларига доир фикр-мулоҳазаларни билан қиздиқ. Қуйида шу мавзудаги мўлоқот билан танишасиз.

— Омон ака, Сизнинг шеърингизда юрт манзаралари, табиат гузаллиги, шунингдек боғ-роғ бўғдорларининг мадҳ этувчи туркумлар таланина. Жумладан, «Дархатлар ва гўёлар» тўла-нама қирган шу номдаги шеърингизда катта фалсафий маъно бор. Бундай туйғуларни биткилар учун истеъдодли шоир бўлишининг ўзи қиёс қилмас керак. Боғдорчилик ишларининг ноз-неъмат еттиларининг хуштуру маънақатларидан ҳам бардор бўлиш, ўрганиш, секин талаб этилади. Шу ўринда савол туғилиши табиий. Узингиз бирор кўчат утказиб бу ишга амалий ҳисса қўйганимиз?

— Болалик чоғларимда қишлоқда боғимиз бўларди. Дала ишларидан отамак ердан берардим. Студентлик пайтларимда Самарқандда, кейинчалик бошқа шаҳарларда, учрашувга боғдан жойларимда, ҳатто чет элларда ҳам мен ўтказган дархатлар бор. Қиш боғида ҳисобланса, ўртача кўчат ўтказуви бўлмас керак. Қиш ҳама экилган кўчатлар тутиб кетаркан! Аллақачон бутун ер юзи қўлакам-қўлақ бурканган бўларди. Гап шунда.

Мен туғилиб ўсган Богородица қишлоғи ўз номига эга. Афсус, ҳозир қишлоғимизга бориб қолсам, манзара мактабига эмаслигини кўраман. Эски боғлар бузилиб кетган, янгилари деярли йўқ. Бунинг устига пахта даладарига сепилётган захарли дориларнинг ҳам таъсири сезиларли. Хуллас, боғдан узиб олишган олма ё ўринчи юмшадан олганга солиб бўлмайди. Ариқ сувлари ҳам химиявий дорилар билан бўлганаяпти. Қишлоғимиздаги машху! узумларнинг навлари йўқолиб бораётгани баттар ташвишли.

Маълумки, ўлкамиз ноз-неъматларининг доғруғи жаҳонга ейдиган. Қўпгина шаҳар ва қишлоқларни неғизан Боғу XVI асрдаёқ юртимизни «Меваси фаровон ва биёсир яхши бўлар» деб мактагани. Шу замонларда турк боғ-роғлари машху бўлганлигини алоҳида таъкидлагани маълум.

Мамбаларда ёзилганча, 1968 йилда республикамизда бор-йўли 42 та ихтисослаштирилган боғ ва тоқчилар хўжалигини давлатнинг 19 турли етиштирилган. Кейинги йилларда, ҳусусан, 60 йиллардан сўнг Сирдарё, Қўшқў, Хоразм областларида қўлаб боғ ва тоқзорлар ташкил қилиниб, халқ селекцияси асосида ўрик, бодом, олма, ёнғоқ, шафтоли, анор ва узумларнинг хилма-хил навлари яратилди. Уларнинг таъми, шираси дунёни ёл қолдирган.

Боғдорчилигимиз тарихи узун. XIV асрда Амир Темуш барпо этган 12 та машху боғида меваларнинг тоғи, чироғи, мазаси эъларда дoston бўлган.

Самарқанднинг ўзидан икки мингта яқин узум нави парварил қилинган. 1960 йилларда америкалик мутахассислар Самарқандга келиб, боғдорчиликнинг маълум бўлмаган қўпгина навларини кўрсатишларини сўрашган. Демак, ўтган асрдаёқ республикамизда боғдорчилик доғруғи чет элларга етиб борган. Улар тоқ кўчатларини олиб кетишган, ўзларини парвариллаб қўйишган. Бизда эса энди ўша навлар йўқ. Қўчаларидир тилга тўшган неъматларнинг қўпгина навларини топиш қийин. Боз устига қишлоқларда меваларнинг нархи шаҳарлардагидек жуда қimmat. Булар боғдорчилик ишларига эътиборсизлик натижаси эмасми?

Далада бўлса, дастурхонга тўқилади. Мева нархи кўтарилишининг сабаби унинг оғир етиштирилганлигида. Боғлардан ҳосил баракаси учди. Бунинг сабаби нимада? Яқинда бир боғдон билан суҳбатда бўлдим. Мевали дархатларнинг 7—8 хилини

нисбат деярли 20—30 фоизга тенг бўлган. Қадимда қайси хонадонда фарзанд туғилса, ота-она унга атаб ўн тул терак эркан. Фарзандлар воғга етганча тераклар ҳам ўсиб-улайиб, бир иморатга аризили ёғоч тайёр бўлган. Ибратли анъана! Бошқа яхши мисол. Яқинда агитпоезд билан Ёзёвонда бўлдик. Райкомнинг биринчи секретари ўртоқ Раҳмон Сафаров ҳар бир хонадонга ўн тадан кўчат экишни топширибди. Боғлармоқчи бўлганларга ер ҳам ажратишди. Бу ишнинг самараси яхши бўлиши аниқ!

Дархатларда ҳикмат кўп. Бунини Навоий ҳам маънадан яхши фойдалаб берганлар. «Тахт ҳам, тобут ҳам тахтадан». Бу кичик иборатда катта маъно мужасам. Бунда боғларга, дархатга, жамиятга муносабат бор. Бошқа эътибор элу қорға назар, тўқин-сочинлик сари ҳаракат нишонасидир. Бугуннинг талаби билан айт-са, боғдорчилик Озёқ-овқат программасини ҳал этишининг муҳим бўлган.

Энди боғдорчилигимиз истинболи хусусида икки оғиз сўз.

1986 йилда Хоразм об-ласт партия ташкилоти ташаббуси билан Хивада Ота-онани 50 гектар майдонга ҳар хил мевали дархатлар экилади. Сўнгга Аваз, Мунис номи билан боғлар бўлиб бўлди. Шунингдек, ҳар бир қолхўза камиди 50 гектар боғ яратиш вазифаси қўйилди. Эскириб қолган «Яхшидан боғ» деган мақол қанот қочди. Ҳайрият! Бизнинг Богородица қишлоғимиз раҳбарлари ҳам ҳаракатга тушибди. Мен Янгибозор райоидида Куйбишев номи қолхўз

ларга бирор ҳашарот тушмайди, меваси тўқилиб қирмайди. Бу ўйлаб қилинган иш. Ёки, дейлик, Испанияда, жумладан, Севильяда йўл четига экилган апельсинларга ҳеч ким қўл тегизмайди. Айтмоқчиманки, йўл четига экиладиган дархатларни танлашни ўйлаш керак. Ҳар бир дархатга алоҳида эътибор зарур. Фикрининг дилини сифатида бир воқеани гапириб берай. Урганч — Хива катта йўли қурилиши тугалланган ара-фасида унинг чеккаларига экиладиган кўчатлар турини танлаш муаммо бўлиб қолди. Республиканинг катта раҳбарларидан бири: «Чинор эса бўладими?» — деган. Уни гулжум деб тушушган ўша ерлик мутасадди: «Бўлади». — деган! Натижада тушунмовчилик туфайли меча юз минглаб чинор кўчатлари кескин иқлим шароитига чидамай нобуд бўлди. Ҳар ернинг иқлими, ери ўзига хос. Ҳар бир шаҳарнинг қишлоқининг ўз боғи, ўзига хос мевалари бўл-са, дейман.

Мен газетда босилган мулоқотларимдан бирида Тошкент марказида Хамса номи ойнаванд агрошаҳар яратиш фикрини айтган эдим. Бу кўчаларга маъхул тушди. Пойтахтнинг, ҳар бир шаҳарнинг атрофини етти, тўқ-қиз ёки ўн иккита боғ билан ўраб, чиройга бурнаш — бизнинг бобо мерос анъана-си-ку! Бунинг ҳеч бўлмаси кўна Урганч тарихини ўй-ганлар биланса керак. Фожияли ўзилиш қайси кунга, қайси нуқтада содир бўлди? Турғунлик йиллариди! Қўша яроқли инкитагина хў-қиз бор деҳқонни ҳам «хў-қиз» қилишлариди! Боғ ҳам қайта қуришга муҳтож!

— Сиз чет элларда бўл-сангиз, ҳашаматли саҳналар-да, катта давраларда ишти-роқ этгансиз. Дала шийпои-ларидан ўқувчан урпаклар-дан қандай таассурот билан қайтасиз?

Қишлоқ ишларининг чеҳралари, уларнинг бери-дан саволлари мен учун йи-зиқ ва завқли. Чўқини аниқ шундай суҳбатларда, савол-ларда, бориб турган қор-қизларда инсоннинг сависли-сизли сезилиб туради. Қишлоққа сангатор, шоир, ёзувчи келибди, десалар қандайдир бир байрамона кайфият пай-до бўлади. Бу улар билан ҳам яқинлигимиз, ҳам уз-қилгимиз акс-содиси.

Саволларингиз баҳонаси-да ўйлаб қарасам, умуман боғ-дархат тисмоли менга қандайдир яқин экан. Тур-ғунлик йилларида чиқарган битта китобимнинг номи «Енаётдан дархат». «Ҳақ-қуш қиңқирини» тўқимамизга кирган афсоналарнинг бири-да катталар уруши туфайли қуйиб кетган боғи бўларди. Тиклайдилар, ўзлари ҳам ҳар хил дархатларга айланай-дилар. Табиат ҳимоюсига ба-ғишлаб, 1980 йилда Ёзилган «Тилсиз нарсалар» деган шеъримнинг охириги бандла-рини эслайман:

Бугун арра, парбид, азро билан Не ишлар қилмаймиз, Биз-ку оғринмаймиз, Ер ҳам воҳ, демас, Лекин ил сукунда қолади борлиқ...

Ох, ёмон сукунт бу, Ҳазир бўл, одам! Дили алланевини босар ваҳмаси... Ҳимоюсиз кўриб хўрлаганларинг Тилга кирмасайди бу кун ҳаммаси... «Дала шийпоида ухлаёт-ган йўлда ёзилган. Солмо-ни нега таъкидлаганимизни сезгандирсиз. Шейр ўқи-

Хива районидаги «Хива» колхозининг ўқувчи синфи таъиниш ўқиди. Бу ўқувчи синфида йўл қўйиш, ҳўжалик, экономикасини ҳар томонлама юксалтириб бориш, тармоқлар рентабеллигини ва тўпроқ унумдорлигини оширишни тақозо этади. Яқин пайтда ички резервлар, ик-комиялар қидирлаётир. Жум-ладан ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш пахта ҳо-силдорлигини қўпайтиришга кона беради.

СУРАТДА: баш агроном Этамберди Жабборов (чапда), ер ўлчовчи Латиф Жонбеков ва район партия комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири Раҳимберган Матра-сулов тўпроқ таркибини ях-шилаш мақсадида қазилётган янги зовур олдиди.

К. ОТАЕВ ФОТОСИ. (ЎзТАГ).

ТАЖРИБА АЛМАШМОҚДАЛАР

«Энди болалар, бир ўйнайлик», — деди ўқитувчи. Нар-манов шаҳридаги 3-урта мактаб қўйи синфи ўқувчилари бу сўзларга кўнглик қолмаган. Муаллима С. Ф. Старцева дорс беришда Ш. Амоншавли услусини бу ерда биринчи бўлиб қўлади. Маълумки, бу услу ҳар хил ўйинлар асосига қури-лади. Натжида ўқувчилар ўқитилган дарсни тез ўзлашти-радилар, чарчамайдилар, ўқини қизиқчилари сўсмайди, дарсларда фол катнашадилар. Тарбиячининг асосий вазифаси болани ўзига яқинлаштиришдан, унинг руҳий оламини тушунишдан, уни фикрларга ўргатишдан иборат.

«Замонавий дарслар қандай бўлиши керак?» мавзусида ўтказилган шаҳар конференциясида С. Ф. Старцева ўз таж-рибаси билан ўртоқлашди. Шунингдек, бу конференцияда Нарманов шаҳридаги мактабларнинг қўлаб новатор ўқи-тувчилари сўзга чиқдилар. 1-мактаб математика ўқитувчиси В. А. Петинанинг сўзлари йиғилганларнинг диққат-эътибори-ни ўзига тортиди. Унинг туртинчи-бешинчи синфларда ўқи-тган ўқувчилари математик эртаклар ва шеърлар туғиди-лар, муреккаб масалаларни осонгина ечадилар. Тарбиячи ўз ишида ўйинли дарслар ўқиш юзасидан тайёрланган турли қўлампалардан фойдаланади. Натжида болалар бир йилга мўлжалланган программани икки чорак ичиде ўзлаштириб олдилар.

К. ОТАЕВ ФОТОСИ. (ЎзТАГ).

ТЕЖАМЛИ ИШ БЕЖОҒЛИ

Қаршидаги «Комму-низм» колхозини деҳқон-лари ерининг шўричи ювиш учун мўлжаллан-ган ҳар ўн литр су-вининг бир литрини те-жаб қолтириш эришди-лар. Мажму 550 гек-тар майдоннинг ҳам-маси шўрдан тозалан-ди. Сувишлар илмий таъсирларга тўла амал қилган ҳолда ишла-дилар: ерлар жуда пухта текисланди. Шунинг-дек кейин оби-хаво шароит-ларини ҳисобга олган ҳолда, ерларнинг шўри ювила бошланди.

Совуқ тушган пайт-да ерин ювиш учун са-мара бермайдди. Шун-инг учун ҳам деҳқон-лар илқои борица об-хаво илқи келган гани, мат даламдаран фойда-ланишга ҳаракат қил-дилар. Шу сабабли ер-ларини ювиш учун кўп вақт сарфланди. Бино-барин, майдонларни экин масмасини янада сифатлироқ тайёрлашга эришди.

Деҳқонлар тўпроқ ху-суслиларини ҳам эс-дан чиқармадилар. Қўмлоқ ерларга озроқ, қаттиқ ерларга эса нормадан кўпроқ эса берилди.

Область агроасноат комитети бу колхоз-нинг тажрибасини Қар-шидашдаги барча хўжаликларга ёйиш та-шаббуси билан чиқди. Бугунги кунда Қаршидашда 20 минг гек-тардан ортиқ майдон-ни шўрдан тозалаш ке-рак. Бунинг учун 30 мингдан кўпроқ сў-қилки бутун бир су-в омбори талаб этилади. «Коммунизм» колхозини сувчиларининг таъй-раси асосида ишларни ташкил этиш 3 милли-он кубометр сувини те-жаб қолтиш ижконини беради.

В. ШУМАЙЛОВ, ЎзТАГ муҳбири.

ОТА-ОНАЛАРГА МУКОДОТЛАР

Жалолқудуқ районидаги 26-мактабга ота-оналар йиғилишига таклиф қилинган қишлоқнинг қўпчилиги мукофот олишни ҳавоиса ҳам келтирмаган эди. Топширилган раҳматнома ваеркалариде мактаб билан яхши ҳамкорлик қилганлиги, болаларни яхши тарбиялаганлиги учун уларга миннатдор-чилик билдирилган эди.

— Мактаб ислохотида онла ва мактаб алоқасини мустах-камлаш алоҳида эътибор берилган, — дейди директор У. Садров, — Афсуски, ҳали ҳам бола тарбияси билан, уни камол топтириш билан фақат тарбияларини шўғулланиши лозим, дейдиган ота-оналар ҳам бор. Бирок, шунга қарамай, икки томонлама ҳамкорлик тарафдори кўп. Бундай ота-она-лар бизнинг иттифоқчиларимиздир. Улар фарзандлари қан-дай ўқитгани билан жуда қизиқадилар, дам олиш вақтлари-ни болалар билан бирга ўтказишга ҳаракат қиладилар, бола тарбияси хусусидаги тажрибаларини катталар билан ўртоқлашадилар.

Мактаб ота-оналар комитети кўпинча амалий таклифлар билан чиқиди. Чўноқчи, улар ўқувчилар фонди ташкил этилишини талаб қилдилар. Бу фондга болаларнинг қишлоқ хўжалик ишлариде қатнашиб, макулатура, металллом тў-лаб топган пуллари ўтказилди.

Байрам кўни ўқувчилар Бухоро нон заводида бордилар. Улар новоян, қандолатлар билан учрашдилар. Ана шу учрашувдан кейин ҳар бир синф альбомлар, фотономан-лар, стенодлар тайёрлади. Уларда нон ҳақида, галлаторлар, уста новоянлар туғрисида ҳикоя қилинади.

ЎзТАГ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ 30-40-ЙИЛЛАР ВА 50-ЙИЛЛАРНИНГ БОШЛАРИДАГИ ДАВРДА СОДИР БЎЛГАН РЕПРЕССИЯЛАРГА АЛОҚАДОР МАТЕРИАЛЛАРНИ ҚЎШИМЧА ЎРГАНИШ БИЛАН ШЎҒУЛЛАНУВЧИ КОМИССИЯСИДА

Комиссия ўзининг 1988 йил 5 февралдаги мажлиси-да СССР Олий суди раисининг «Советларга қаршн ўн-тройчиликлар блоги» деб аталган буюк юзасидан жи-ноий жавобгарликка тортил-ган Н. И. Бухарин, А. И. Риков, А. П. Розенгольц, М. А. Чернов, П. П. Була-нов, Л. Г. Левин, И. Н. Ка-заков, В. А. Максимов—Ди-ковский, П. П. Крючков ва Х. Г. Раковский иши юзаси-дан СССР баш прокурори-нинг протестини кўриб чиқиш натижалари туғриси-даги ахборотини тинглади.

Бу ишларда СССРга душ-ман ақнабий давлатлар раз-ведкаларининг топшириғига биноан СССРдаги маъмул со-циалистик, ижтимоий ва давлат тузумини ағдариб ташлаш мақсадида фитначи-лик группасини ташкил

Жомбой районидаги «Жом-бой» совхозиде қишки агро-техник тадбирлар қизгин амалга оширилмоқда. Бу бо-рада КПСС XXVII съезди делегати Абдор Сирожев бошдиқ бригада аъзолари бошқаларга ибрат бўлиша-пти. Аҳил коллектив жорий йилда 100 гектар майдонда гўза ўстиришни қўламоқда. Айни пайтда карталарни те-кислаш, яхоб бериш авжида. Бригадининг тажрибали су-вчилари ҳар кўни уч гектар ерга оби ҳаёт таратапти.

СУРАТДА: моҳир суви-лар Қодир Камолов (чапда) ва Убайдулла Маматқулов пайкалда.

Ф. АЛИЕВ ФОТОСИ.

Крючков ва Х. Г. Раковский-ларга нисбатан чиқарган ҳукмини беқор қилганлиги ва уларнинг ҳаракатларида жиноят состави йўқлиги учун ишнн тўхтатганлиги туғрисидаги ахбороти маълум-молта олинди.

Илгарироқ СССР Олий су-ди худди шу иш юзасидан ва худди шу сабабларга биноан Н. Н. Крестинский, Г. Ф. Гринько, И. А. Зелен-ский, В. Н. Иванов, С. А. Бесонов, А. А. Икромов, Ф. Хўжаев, В. Ф. Шарангович, П. Т. Зубарев ва Д. Д. Плет-невини тўла-тўқис оқлаган эди.

Шу иш юзасидан ўтган Г. Г. Ягода хусусида СССР прокуратуранинг протест бил-диргани йўқ.

КПСС Марказий Комитети СИёсий бюросининг комиссия-си ўз ишнн давом эттир-моқда.

Ф. АЛИЕВ ФОТОСИ.

